

Utbildningsdepartementet

Yttrande över promemorian Kriminalvårdens skolverksamhet för barn och unga

Dnr U2025/02404

Sammanfattning

Skolverket tillstyrker flertalet av förslagen i promemorian. Skolverket instämmer i promemorians utgångspunkt att det är av stor vikt att barn och unga som döms till fängelse får sin rätt till utbildning tillgodosedd. Skolverket har dock synpunkter på flera av förslagen, där myndigheten ser behov av justeringar eller bedömer att ytterligare aspekter behöver beaktas i den fortsatta beredningen.

Skolverket tillstyrker förslaget om reglering i skollagen av Kriminalvårdens skolverksamhet för barn och unga i skollagen. (7.2)

Skolverket tillstyrker delvis förslaget om en ny förordning (7.3). Skolverket ser behov av ytterligare reglering om att vissa bestämmelser i skollagen ska gälla för utbildningen, alternativt behövs en särskild reglering för Kriminalvårdens skolverksamhet i förslaget till förordning. Detta gäller, utöver de regler som kommenteras i andra avsnitt, reglering av målgruppsstillhörighet till anpassade skolformer, lokaler och utrustning, överlämning av uppgifter, systematiskt kvalitetsarbete och klagomålshantering.

Skolverket tillstyrker i huvudsak förslaget om inledande kartläggning och individuell studieplan. (7.3.1) Skolverket anser att när ett barn blir intaget så ska en inledande kartläggning av barnets kunskaper *genomföras*, inte bara *erbjudas*, såsom det anges i förslaget. Skolverket ser också behov av att vissa ytterligare uppgifter anges i den individuella studieplanen.

Skolverket tillstyrker och har inga synpunkter i den del av förslaget som handlar om rektor. Skolverket tillstyrker, men ser behov av justering i den del av förslaget som handlar om vilka lärare som enligt huvudregeln ska vara behöriga att undervisa. Skolverket avstyrker förslaget om undantag från behörighet i dess nuvarande utformning. (7.3.2)

Skolverket tillstyrker förslaget som handlar om trygghet och studiero, läromedel och skolbibliotek, samt tillstyrker delvis förslaget som handlar om studie- och yrkesvägledning. (7.3.3) Enligt Skolverkets mening bör samma krav på behörighet ställas på studie- och yrkesvägledare inom Kriminalvårdens utbildning för barn och unga som de krav som gäller inom skolväsendet.

Skolverket tillstyrker förslagen om att det i utbildningen ska vara möjligt att i begränsad utsträckning använda fjärr- eller distansundervisning. (7.3.4 och 7.3.5)

Skolverket tillstyrker i huvudsak förslagen om hur utbildningen för skolpliktiga elever ska utformas, men anser att det finns behov av att förtydliga vilka generella avvikelser Kriminalvården ska kunna göra inom ramen för utbildningen. (7.3.6)

Skolverket tillstyrker i huvudsak förslagen om hur utbildning som motsvarar gymnasieskolan ska erbjudas och utformas, men anser att det finns behov av att förtydliga vilka generella avvikelser Kriminalvården ska kunna göra inom ramen för utbildningen. (7.3.7)

Skolverket tillstyrker i huvudsak förslagen om hur utbildning som motsvarar anpassade gymnasieskolan ska erbjudas och utformas. (7.3.8) Skolverket anser att Kriminalvården ska erbjuda arbetsplatsförlagt lärande (apl) motsvarande vad som gäller för anpassad gymnasieskola, med samma begränsning som föreslås för utbildning motsvarande gymnasieskola.

Skolverket tillstyrker i huvudsak förslaget om särskild reglering om läsår och skolarbetets förläggning. Skolverket anser, till skillnad från promemorian, att det bör vara ett reglerat krav att Kriminalvården ska lägga ut ett antal lovdagar under läsåret (7.3.10)

Skolverket tillstyrker i huvudsak förslaget om stödinsatser, men menar att det bör förtydligas i regleringen att utredning av stödbehov ska ske, när samverkan ska ske med elevhälsan samt att stödinsatser ska följas upp och utvärderas. Skolverket tillstyrker delvis förslaget om elevhälsa, men ser behov av att elevhälsans syfte inom verksamheten regleras särskilt i förordningen. (7.3.12)

Skolverket tillstyrker förslagen om betyg och dokumentation efter genomförd utbildning. (7.3.13)

Skolverket tillstyrker förslaget om reglering av utbildning för intagna i häkte. (7.5) Skolverket delar bedömningen att barns och ungas rätt till utbildning i häkte behöver stärkas och att det därför bör tillsättas en utredning. Skolverket betonar att det är angeläget att barn och unga i häkte får tillgång till utbildning även under tiden som en sådan utredning pågår.

Skolverket delar bedömningen att rektorer och lärare inom Kriminalvårdens utbildning omfattas av det nationella professionsprogrammet. (7.9) Skolverket ser det som angeläget att frågan utreds. Skolverket menar att det bör övervägas hur

motsvarande bestämmelse som gäller för skolväsendet om huvudmannens ansvar för personalens kompetensutveckling kan regleras för utbildningsverksamheten inom Kriminalvården.

Skolverket delar bedömningen om uppföljning och utvärdering. (7.10)

Skolverket tillstyrker även följande förslag utan synpunkter:

- En elev ska ges möjlighet att fullfölja påbörjad utbildning enligt den individuella studieplanen (7.3.9)
- Garanterad undervisningstid och fördelning av undervisningstiden (7.3.11)
- Utbildning för barn och unga som inte är folkbokförda i Sverige (7.4)
- Entreprenad och överlåtelse av medicinska insatser (7.6)
- Sekretess inom elevhälsa (7.7)
- Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser (8)

Övergripande synpunkter

Pågående lagstiftningsarbeten

Det finns flera pågående lagstiftningsarbeten som kan medföra behov av revidering av förslagen i promemorian, vilket behöver beaktas i den fortsatta beredningen.¹

I den nu remitterade promemorian har en sänkt straffbarhetsålder inte varit en utgångspunkt för uppdraget och de förslag som lämnats. Om förslagen om sänkt straffbarhetsålder förverkligas kan det ställa särskilda krav på utbildningsverksamheten inom Kriminalvården, då eleverna kan vara skolpliktiga flera år framåt.² Yngre elever kan exempelvis ha ett större behov av en tydligare skolkontext där de får möjlighet att möta andra jämnåriga i undervisningen. Även behoven av vila, återhämtning och möjlighet till fritid kan vara större för yngre elever.

¹ Det gäller inom utbildningsområdet exempelvis förslagen i En förbättrad elevhälsa (SOU 2025:113), Ett likvärdigt betygssystem (2025:18) och Fler vägar till arbetslivet (SOU 2024:74).

² Lagrådsremissen Skärpta regler för unga lagöverträdare.

Skolverkets synpunkter

7.2 Utbildningen för barn och unga intagna i kriminalvårdsanstalt ska med nödvändiga avvikelser motsvara den utbildning som ges inom skolväsendet

Skolverket tillstyrker förslaget att utbildningen för barn och unga intagna i kriminalvårdsanstalt med nödvändiga avvikelser ska motsvara den utbildning som ges i skolväsendet. Skolverket noterar dock att det, även med de föreslagna ändringarna i skollagen och den föreslagna nya förordningen, finns behov av ytterligare förtydliganden avseende vissa bestämmelsers tillämplighet i denna verksamhet, exempelvis regler om målgruppsstillhörighet. (Se avsnitt 7.3).

Skolverket anser att formuleringen om *nödvändiga avvikelser som följer av att utbildningen anordnas i kriminalvårdsanstalt* är lämplig på lagnivå. Skolverket anser dock att det finns behov av ytterligare reglering i förordning om avvikelser, för att säkerställa att barn och unga får tillgång till en likvärdig utbildning av god kvalitet som så långt som möjligt motsvarar den utbildning som ges inom skolväsendet. (Se synpunkter under avsnitt 7.3.6 och 7.3.7). Skolverket ser av detta skäl också behov av att regelverket ställer tydliga krav på dokumentation avseende generella avvikelser, i syfte att de avvikelser som genomförs ska kunna följas upp och utvärderas.

Bemyndigandet i den föreslagna 24 kap. 10 e § skollagen om att föreskrifterna får innebära att ”andra” bestämmelser än de som anges i den föreslagna 24 kap. 10 d § skollagen ska tillämpas på utbildningen kan uppfattas som något otydligt. Om avsikten är att ange att föreskrifterna ska få innebära att *ytterligare* bestämmelser i skollagen ska tillämpas så kan det finnas skäl att se över hur bemyndigandet är utformat.

Skolverket anser att det kan övervägas om motsvarande rätt som finns för elever som flyttar att fullfölja utbildningen vid ett nationellt program i en annan kommun eller inom ett annat samverkansområde,³ bör gälla också för elever som lämnar en pågående utbildning inom kriminalvården vid en utskrivning. Det skulle i så fall innebära ett ansvar för hemkommunen att erbjuda utbildningen.

7.3 Bestämmelser om utbildning för barn och unga intagna i kriminalvårdsanstalt ska föras in i en ny förordning

Skolverket tillstyrker delvis den föreslagna nya förordningen om utbildning för barn och unga intagna i kriminalvårdsanstalt. Skolverket ser behov av ytterligare särskild reglering om att vissa bestämmelser i skollagen ska gälla för sådan

³ 16 kap. 49 och 49 a §§ och 19 kap. 42 och 42 a §§ skollagen.

utbildning, alternativt en särskild reglering för Kriminalvårdens skolverksamhet i förslaget till förordning. Dessa områden kommenteras nedan.

Skolverket vill framhålla vikten av att endast elever som hör till målgruppen tas emot i Kriminalvårdens utbildning motsvarande anpassade grundskolan eller anpassade gymnasieskolan. Skolverket anser därför att den föreslagna förordningen bör innehålla hänvisningar till skollagens bestämmelser om att hemkommunen prövar elevens målgrupps tillhörighet.⁴ Skolverket anser också att det, på motsvarande sätt som inom skolväsendet, bör finnas regler om hur en anställd ska agera om den uppmärksammar eller får kännedom om något som tyder på att en elev inte tillhör målgruppen.⁵ Detta är en viktig reglering ur ett elevperspektiv.

Skolverket ser också behov av reglering avseende lokaler och utrustning. Tillgång till ändamålsenliga lokaler och utrustning är viktiga till exempel för att genomföra laborationer i naturvetenskapliga ämnen, för många yrkesämnen och för de praktiskt estetiska ämnena (bild, musik, slöjd, hem- och konsumentkunskap samt idrott och hälsa). En god arbetsmiljö utifrån ändamålsenliga lokaler och utrustning är också en viktig förutsättning för studiero. Av förarbetsuttalanden framgår att Statens institutionsstyrelse *så långt som möjligt* bör tillämpa skollagens bestämmelser om tillgång till lokaler och utrustning.⁶ Enligt Skolverkets uppfattning bör det därför i den fortsatta beredningen övervägas en reglering om tillgång till ändamålsenliga lokaler och utrustning, anpassat utifrån Kriminalvårdens verksamhet.

Skolverket anser även att det bör övervägas en särskild reglering om överlämning av uppgifter vid övergångar.⁷ Det framstår för Skolverket som oklart om befintliga sekretessbrytande bestämmelser kommer vara tillräckliga i myndigheternas tillämpning. Bestämmelser om informationsöverföring är av stor betydelse för att säkerställa kontinuitet i elevens skolgång och för att underlätta övergångar för eleven.

Skolverket anser dessutom att det bör införas regler om systematiskt kvalitetsarbete i Kriminalvårdens skolverksamhet, på motsvarande sätt som inom skolväsendet. Detta i syfte att säkerställa en god kvalitet på utbildningen och undervisningen.

Skolverket anser vidare att det bör införas regler om klagomålshantering för utbildning inom Kriminalvården, motsvarande de som gäller inom skolväsendet.⁸

⁴ 7 kap. 5 § och 18 kap. 5 § skollagen.

⁵ Jfr. 7 kap. 5 a § respektive 18 kap. 6 § skollagen.

⁶ Prop. 2014/15:43 Utbildning för elever i samhällsvård och på sjukhus, s. 37.

⁷ Jfr. 3 kap. 12 j § skollagen. Se även förslag om lagrådsremiss Frihetsberövande påföljder för barn och unga s. 209 ff.

⁸ Jfr. 4 kap. 8 § skollagen.

Detta är särskilt angeläget då beslut enligt den föreslagna förordningen inte är tänkta att kunna överklagas.

I den föreslagna förordningen används begreppet närundervisning i flera bestämmelser. Någon definition av detta begrepp finns inte i skolans författningar. Skolverket har inga synpunkter på begreppet i sig, men anser att om begreppet närundervisning ska användas i bestämmelserna, så bör det införas en författningsreglerad definition.

7.3.1 Inledande kartläggning och individuell studieplan

Skolverket tillstyrker i huvudsak förslaget om inledande kartläggning och individuell studieplan. Skolverket ser behov av viss justering av förslaget om inledande kartläggning och behov av att vissa ytterligare uppgifter dokumenteras i den individuella studieplanen.

Skolverket anser att när ett barn blir intaget så ska en inledande kartläggning *genomföras*, inte bara *erbjudas*, såsom det anges i förslaget. En inledande kartläggning av barnets kunskaper är en förutsättning för planering och genomförande av skolgången. Uppgifter som överlämnas från elevens ordinarie skolenhet kommer sannolikt i många fall utgöra ett centralt underlag i kartläggningen.

När det gäller individuell studieplan anser Skolverket att det för skolpliktiga elever, utöver de uppgifter som föreslås ingå, bör framgå av planen vilken årskurs som eleven ska gå i. Uppgift om årskurs kan underlätta bedömningen av när elevens skolplikt upphör. Uppgiften kan även vara av betydelse vid lärarens betygssättning, då de skolpliktiga eleverna enligt förslaget ska få såväl terminsbetyg som slutbetyg enligt de regler som gäller för grundskolan och motsvarande skolformer.

Skolverket ser positivt på att stödinsatser ska dokumenteras i den individuella studieplanen, men anser att det i planen även bör dokumenteras hur stödinsatserna följs upp och utvärderas regelbundet. (Se även avsnitt 7.3.12)

7.3.2 Trygghet och studiero, studie- och yrkesvägledning, läromedel och skolbibliotek

Skolverket tillstyrker förslaget i den del det handlar om trygghet och studiero, läromedel och skolbibliotek, samt tillstyrker delvis förslaget i den del det handlar om studie- och yrkesvägledning.

Enligt Skolverkets mening bör samma krav på behörighet ställas på studie- och yrkesvägledare inom Kriminalvårdens utbildning för barn och unga som de krav som gäller inom skolväsendet.⁹ Det är särskilt viktigt, inte minst ur ett

⁹ Jfr. 7 § den föreslagna förordningen och 2 kap. 30 § skollagen.

brottsförebyggande perspektiv, att elever inom Kriminalvårdens utbildning för barn och unga får tillgång till studie- och yrkesvägledning av behörig personal som aktivt kan jobba med elevernas valkompetens och motivation för framtida studier och yrkesliv. Om det blir stora avvikelser i gymnasieungdomarnas utbildning, kan studie- och yrkesvägledningen vara än mer avgörande för att eleven ska få möjligheter att se olika vägar till fortsatta studier och ett kommande yrkesliv.

7.3.3 Ledning och lärare

Skolverket tillstyrker och har inga synpunkter i den del av förslaget som handlar om rektor. Skolverket tillstyrker, men ser behov av justering i den del av förslaget som handlar om vilka lärare som enligt huvudregeln ska vara behöriga att undervisa. Skolverket avstyrker förslaget om undantag från behörighet i dess nuvarande utformning.

Enligt skollagen är det endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och som är behörig för viss undervisning som får bedriva undervisningen.¹⁰ I förslaget anges att Kriminalvården ska använda lärare i undervisningen ”som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som läraren ska bedriva i enlighet med...”. Det är dock inte lärarens utbildning som bör vara avgörande vid Kriminalvårdens beslut om vem som ska undervisa, utan att läraren är *behörig* och legitimerad. Skolverket anser därför att det vore lämpligare att utforma bestämmelsen i överensstämmelse med regleringen i skollagen. Skolverket förordar också att hänvisningen till förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare avgränsas till förordningens andra kapitel, eftersom det är där det regleras vilka utbildningar som är behörighetsgivande.

Skolverket invänder inte mot att reglera ett särskilt undantag från behörighet för verksamheten, men avstyrker förslaget till undantag i dess nuvarande utformning. Enligt Skolverket förefaller det mindre lämpligt att reglera att legitimerade lärare som anställs och undervisar enligt det föreslagna undantaget i 25 § och 40 § i den föreslagna förordningen ska planera undervisningen och sätta betyg tillsammans med en lärare som är behörig i ämnet. En lärare som är legitimerad, men som saknar behörighet, ansvarar enligt skollagen och läroplanerna både för planering och betygssättning i de ämnen som läraren undervisar i.¹¹ Förslaget innebär därmed en inskränkning av lärarens befogenheter och ansvar i förhållande till vad som gäller inom skolväsendet. I betänkandet Tid för undervisningsuppdraget (SOU 2025:26) föreslås också förtydliganden om att det är läraren som planerar undervisningen. Det finns enligt Skolverket andra sätt att säkerställa kvalitet i undervisningen i ämnen där läraren inte är behörig än att ställa krav på att

¹⁰ 2 kap. 13 § första stycket skollagen.

¹¹ Se avseende betygssättning 3 kap. 16 § skollagen.

planering och betygssättning ska ske tillsammans med en behörig lärare, såsom att erbjuda läraren kompetensutveckling. Skolverket vill betona vikten av att (som konstateras i promemorian på s. 73) Kriminalvården på sikt bör sträva efter att undervisning som anordnas för barn och unga bedrivs av legitimerade och behöriga lärare.

Dessutom bör det, enligt Skolverkets uppfattning, övervägas hur ett motsvarande ansvar för lärares kompetensutveckling som gäller huvudmän inom skolväsendet kan regleras för Kriminalvården.¹² (Se även avsnitt 7.9).

7.3.4 Fjärrundervisning ska i begränsad utsträckning få användas i utbildning som motsvarar grundskolan, anpassade grundskolan eller specialskolan och 7.3.5 Fjärr- och distansundervisning ska i begränsad utsträckning få användas i utbildning som motsvarar gymnasieskolan eller anpassade gymnasieskolan

Skolverket tillstyrker förslagen om att det i utbildningen ska vara möjligt att i begränsad utsträckning använda fjärr- eller distansundervisning.

Både Skolinspektionens och Skolverkets studier har visat att de förändrade förutsättningar för undervisning som rådde under covid 19-pandemin påverkade elevernas kunskapsutveckling. Påverkan var visserligen ojämn men i grund- och gymnasieskolan påverkades särskilt elever med mindre gynnsamma förutsättningar att tillgodogöra sig undervisningen, till exempel elever med tidigare hög frånvaro, behov av stöd eller elever med annat modersmål än svenska.¹³ Detta är samma elevgrupper som enligt promemorian kan antas bli överrepresenterade i fångelser.

Skolverket vill också särskilt uppmärksamma att det i planeringen av undervisningen behöver finnas utrymme att beakta om en elev saknar förutsättningar att tillgodogöra sig fjärrundervisning eller distansundervisning eller är i behov av stöd som bara kan tillhandahållas genom närundervisning.

7.3.6 Hur utbildningen för skolpliktiga elever ska utformas

Skolverket tillstyrker i huvudsak förslaget om hur utbildningen för skolpliktiga elever ska utformas, men anser att det finns behov av att förtydliga vilka generella avvikelser Kriminalvården ska kunna göra inom ramen för utbildningen.

Enligt förslagen ska avvikelser kunna göras från såväl läroplanen, kursplanerna och betygskriterierna. Samtidigt anges i promemorian (s. 84) att avvikelserna inte bör vara sådana att de påverkar elevernas förutsättningar att nå målen med

¹² Jfr. vad som enligt 2 kap. 34 a § skollagen gäller inom skolväsendet.

¹³ Se till exempel Skolverket (2023) *Skolverkets bedömning av läget i skolväsendet 2023*.

utbildningen, vilket Skolverket instämmer i. För att lärare ska kunna sätta betyg är det en förutsättning att undervisningen har behandlat innehållet i kursplanen och att läraren har tillräckligt underlag att utgå ifrån vid betygsättningen. Skolverket menar att dessa frågor med fördel hade kunnat belysas ytterligare, i syfte att tydliggöra hur stora avvikelser som kan göras.

Av 22 § den föreslagna förordningen framgår att beslut om avvikelser för en enskild elev ska dokumenteras. Även generella avvikelser (enligt 23 § i förslaget till förordning) bör enligt Skolverket omfattas av ett dokumentationskrav. Sådana avvikelser kan innebära en inskränkning av elevens rätt till utbildning. Besluten behöver därför vara motiverade och välgrundade och beakta elevens rätt att så långt som möjligt genomgå en fullständig utbildning som leder till behörighet.

7.3.7 Hur utbildning som motsvarar gymnasieskolan ska erbjudas och utformas

Skolverket tillstyrker i huvudsak förslaget om hur utbildning som motsvarar gymnasieskolan ska erbjudas och utformas, men anser att det finns behov av att förtydliga vilka generella avvikelser Kriminalvården ska kunna göra inom ramen för utbildningen.

Enligt promemorian ska eleverna ha rätt till en likvärdig utbildning med god kvalitet. För att detta ska kunna uppnås inom ramen för gymnasieskolans nationella program ser Skolverket behov av tydligare rättsliga ramar avseende vilka avvikelser som Kriminalvården kan göra. I promemorian föreslås att avvikelser ska kunna göras från läroplanen, examensmålen, programmålen, ämnesplanerna och poängplanerna. Avvikelser får dock inte göras från poängplanerna i bilagorna 2 och 4 till skollagen (35 § i förslaget till förordning). Utan tydligare föreskrifter om hur omfattande avvikelser Kriminalvården kan göra finns enligt Skolverket en stor risk att en yrkesexamen som utfärdas från ett yrkesprogram inte kommer motsvara de krav på kompetens som finns på arbetsmarknaden. Se även synpunkten ovan (7.3.6) om vikten av att beslut om generella avvikelser motiveras och dokumenteras.

Skolverket tillstyrker det föreslagna uppdraget till Kriminalvården och Skolverket, men anser att det vore lämpligt att först tydliggöra de rättsliga ramarna för generella avvikelser.

Slutligen noterar Skolverket att det i promemorian inte föreslås någon reglering av reducerat program.¹⁴ Enligt Skolverket bör detta övervägas i den fortsatta beredningen.

¹⁴ Jfr, 9 kap. 6 § gymnasieförordningen.

7.3.8 Hur utbildning som motsvarar anpassade gymnasieskolan ska erbjudas och utformas

Skolverket tillstyrker i huvudsak förslaget om hur utbildning som motsvarar den anpassade gymnasieskolan ska erbjudas och utformas.

Skolverket anser att 43 § i den föreslagna förordningen, om att Kriminalvården ska erbjuda elever arbetsplatsförlagt lärande (apl), bör ändras på så vis att det ska anges att apl ska erbjudas vid nationella program inom utbildning som motsvarar anpassade gymnasieskolan, omfattande 22 veckor. Samma begränsning som föreslås gälla för utbildning motsvarande gymnasieskolan bör då gälla även för denna utbildning.

Det är hemkommunen som enligt skollagen prövar målgruppstillhörigheten till anpassad gymnasieskola. Detsamma bör enligt Skolverket gälla även för elever som ska ges utbildning motsvarande anpassad gymnasieskola inom Kriminalvårdens skolverksamhet. (Se även avsnitt 7.3)

7.3.10 Särskild reglering kring läsår och skolarbetets förläggning

Skolverket tillstyrker i huvudsak förslaget om särskild reglering om läsår och skolarbetets förläggning. Skolverket anser, till skillnad från promemorian, att det bör vara ett reglerat krav att Kriminalvården ska lägga ut ett antal lov dagar under läsåret, exempelvis i anslutning till terminsslutet. Barn har enligt barnkonventionen (artikel 31) rätt till vila och fritid. Att ha ledighet att se fram emot kan, som påpekas i promemorian (s. 99), vara motiverande för eleverna.

7.3.12 Stöd och elevhälsa

Skolverket tillstyrker i huvudsak förslaget om stödinsatser men menar att det bör förtydligas i regleringen att utredning av stödbehov ska ske, när samverkan ska ske med elevhälsan samt att stödinsatser ska följas upp och utvärderas. Skolverket tillstyrker delvis förslaget om elevhälsa, men ser behov av att elevhälsans syfte inom verksamheten regleras särskilt i förordningen.

Skolverket vill framhålla att det är viktigt att säkerställa att elever som deltar i Kriminalvårdens utbildning för barn och unga får stöd i den omfattning de behöver för att ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas och att stödet motsvarar det stöd som ges till elever i motsvarande skolformer inom skolväsendet. Skolverket delar utredningens bedömning att flera av de stödinsatser som normalt kräver ett beslut om särskilt stöd kan sägas vara inbyggda i undervisningen inom Kriminalvårdens utbildning för barn och unga. Med hänsyn till detta menar Skolverket att det inte är ändamålsenligt att tillämpa skollagens bestämmelser om särskilt stöd och åtgärdsprogram i denna verksamhet.

Skolverket uppfattar att föreslagen reglering i stort är i nivå med skollagens bestämmelser avseende när en elev ska ges stöd och i vilken omfattning stöd ska erbjudas. Skolverket noterar att tillgång till studiehandledning på modersmålet inte omnämns i promemorian. Denna stödinsats kan vara av stor betydelse för att elever inom Kriminalvårdens skolverksamhet ska ha möjlighet att tillgodogöra sig utbildningen, vilket Skolverket anser behöver beaktas i den fortsatta beredningen.

Skolverket saknar en tydlig reglering avseende utredning av elevens stödbehov samt krav om att stödinsatserna följs upp och utvärderas. (Se även kommentaren om den individuella studieplanen i avsnitt 7.3.1.) Att elevens stödbehov utreds är en förutsättning för att adekvata stödinsatser ska kunna sättas in på det sätt och i den omfattning som behövs.

Skolverket anser att det är positivt att det anges i 5 § den föreslagna förordningen att samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. Det är dock otydligt vad samrådet med elevhälsan syftar till och när sådant samråd ska ske. Skolverket menar att dessa frågor behöver tas om hand i den fortsatta beredningen av förslagen. Det kan då också övervägas om det bör framgå av bestämmelserna att det är rektorn som ansvarar för att en elevs behov av stöd utreds och som i förekommande fall beslutar om stödinsatser för en elev.

Enligt Skolverket bör syftet med elevhälsan inom Kriminalvården preciseras i förordningen på motsvarande sätt som i 2 kap. 25 § skollagen, anpassat utifrån Kriminalvårdens särskilda förutsättningar och elevernas behov. Elevhälsans kompetens behöver tas till vara såväl när en elevs stödbehov utreds som i arbetet med att planera och anpassa stödet utifrån elevens förutsättningar och behov. Elevhälsan kan även i övrigt vara ett viktigt stöd i att anpassa den pedagogiska verksamheten och lärmiljöerna efter elevernas förutsättningar och behov.

7.3.13 Betyg och dokumentation efter genomförd utbildning

Skolverket tillstyrker förslaget om betyg och dokumentation efter genomförd utbildning.

Beroende på vilka avvikelser Kriminalvården beslutar om, kan uppgifter om avvikelser behöva framgå i betygsdokument över utbildningen, exempelvis vid utfärdande av slutbetyg eller examensbevis. Uppgifter om avvikelser kan behövas för att en arbetsgivare ska veta vilka delar av utbildningen vid ett nationellt program i gymnasieskolan eller anpassade gymnasieskolan som den enskilde inte har med sig och för att den enskilde ska kunna komplettera sin utbildning inom exempelvis den kommunala vuxenutbildningen. (Se även kommentar under avsnitt 7.3.7.)

Skolverket tillstyrker att utvecklingssamtal föreslås erbjudas minst en gång per termin. Att vårdnadshavare erbjuds möjlighet att vara med vid utvecklingssamtalet kan bidra till en normalitet i skolgången och kan vara viktigt

för att vårdnadshavaren ska få inblick i hur det går för barnet eller ungdomen i skolan.

7.5 Utbildning för intagna i häkte

Skolverket tillstyrker förslaget om reglering av utbildning för intagna i häkte.

Skolverket vill i sammanhanget framhålla att det behöver finnas fungerande rutiner för överlämning av uppgifter mellan skolan och häktet för att säkerställa kontinuitet i utbildningen. Det gäller såväl när en elev blir häktad som när eleven lämnar häktet, oavsett om eleven ska återgå till ordinarie utbildning eller tas emot till utbildning i Kriminalvårdens regi. Bestämmelserna i skollagen om rätt till utbildning gäller, som utredningen konstaterar, även för barn i häkte. Eftersom det i nuläget saknas en rättslig reglering om hur skolgången för dessa elever ska organiseras är det viktigt att skola, socialtjänst och häkte samverkar och sinsemellan kommer överens om en tydlig ansvarsfördelning.

Skolverket delar bedömningen att barns och ungas rätt till utbildning i häkte behöver stärkas och att det därför bör tillsättas en utredning. Skolverket betonar att det är angeläget att barn och unga i häkte får tillgång till utbildning även under tiden som en sådan utredning pågår.

7.9 Rektorer och lärare inom Kriminalvårdens utbildning för intagna bör omfattas av det nationella professionsprogrammet

Skolverket delar bedömningen att rektorer och lärare inom Kriminalvårdens utbildning bör omfattas av det nationella professionsprogrammet. Skolverket ser det som angeläget att frågan utreds. Redan idag kan lärare som är anställda inom Kriminalvården delta i fortbildningsinsatser som är statsbidragsgrundande och i utbildningar inom lärarlyftet som är meriterande inom professionsprogrammet. Om läraren samtidigt inte kan komma vidare i sin karriär inom ramen för professionsprogrammet vore det olyckligt.

Skolverket vill i sammanhanget påpeka att det bör övervägas hur motsvarande bestämmelse som gäller för skolväsendet om huvudmannens ansvar för personalens kompetensutveckling kan regleras för utbildningsverksamheten inom Kriminalvården.¹⁵

7.10 Uppföljning och utvärdering

Skolverket delar bedömningen om uppföljning och utvärdering. Skolverket vill framhålla att den myndighet som utses bör få uppdraget med god framförhållning för att kunna planera och genomföra en utvärdering av bra kvalitet. Det är exempelvis inte förrän en myndighet har fått uppdraget som data som behövs kan

¹⁵ 2 kap. 34 a § skollagen.

börja samlas in. Tillgång till uppföljningsdata är nödvändig för att en utvärdering ska kunna genomföras på ett ändamålsenligt sätt.

I promemorian föreslås att utvärdering ska ske tre år efter att författningsförslagen trätt i kraft. Även om det ger rimlig tid för att se resultat av ändringarna, anser Skolverket att den myndighet som ges uppdraget bör få möjlighet att närmare utforma uppföljningen och utvärderingen, bland annat vad gäller den exakta tidpunkten.

9 Konsekvenser

Skolverket saknar en redogörelse för vilka avvägningar och bedömningar som utredningen har gjort när det gäller barn och unga som tillhör målgruppen för anpassade skolformer eller specialskolan, samt vilka potentiella konsekvenser det föreslagna regelverket kan få med hänsyn till dessa elevers särskilda behov och förutsättningar.

På Skolverkets vägnar

Joakim Malmström
Generaldirektör

Rebecka Pomerling
Jurist

Handlingen är beslutad i Skolverkets elektroniska ärende- och dokumenthanteringssystem av:
Joakim Malmström (Signerare) den 2026-02-12
Rebecka Pomerling (Signerare) den 2026-02-11.

I ärendets slutliga handläggning har även rättschefen Erik Janzon, överdirektören Christina Månberg, kanslisamordnaren Johan Börjesson och tf teamledaren Anna Medin deltagit.